

GELENEK VE RİTÜEL SÜREKLİLİĞİ BAĞLAMINDA TESLİM ABDAL OCAĞI

The Ocağ (Hearth) of Teslim Abdal in the Context of Tradition and Ritual Continuity

Der Ocağ des Teslim Abdal im Kontext von Tradition und rituellen Kontinuität

Bülent AKIN*

ÖZ

Teslim Abdal Ocağı hakkında ocak mensubu dede ailelerinin şahsî arşivlerinde bulunan h. 1206/1207 (m. 1791-1792), h. 20 Rebîülâhîr 1207 (5 Aralık 1792), h. 24 Cemâziyelâhîr 1232 (m. 11 Mayıs 1817), h. 20 Rebîülevvel 1258 (m. 1 Mayıs 1842) ve h. Rebîülâhîr 1302 (m. Ocak/Şubat 1885) tarihli şecerenâme ve icâzetnâme türündeki beş ayrı belge bağlamında bir ocak kültü oluşümünün tarihi seyrini ele aldığımız ilk makalemizin devamı niteliğinde olan bu çalışmamızda, söz konusu ocak hakkında sözlü gelenekten saha çalışmaları merkezli elde ettiğimiz tespitlerin kapsamlı bir inceleme ve değerlendirmesine yer verilmiştir. Bu çerçevede, öncelikle ocak dede ve talipleriyle yapılan mülakatlar aracılığıyla Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın bir devamı ve kolu niteliğindeki Teslim Abdal Ocağı'nın, bir Alevî şairi ve inanç önderi vasıflarına sahip Teslim Abdal'ın şahsiyeti merkezli müstakil bir ocak kültü oluşturma süreci irdelenmiştir. Söz konusu mülakatlar; 2014 ile 2020 yılları arasını kapsayan farklı zaman

* Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, bulentakinedb@hotmail.com.

dilimlerinde Malatya, Elazığ, Antalya ve İzmir illerine bağlı çeşitli yerleşim birimlerinde ikamet etmekte olan, Elazığ'ın Baskil ilçesinin Şih Hasan (bugünkü adıyla Tabanbükü) köylü dede ve talipler ile yapılmıştır. Gerek dede ve talip topluluklarıyla yapılan mülakatlar gerekse Şih Hasan köyünde gerçekleştirilen derlemeler aracılığıyla elde edilen bilgilerin ocak dedelerinin şahsî arşivlerinde bulunan belgelerle karşılaştırılması neticesinde, Teslim Abdal Ocağı'nın müstakil bir ocak olarak yapılanma süreci, ocak hiyerarşisi, dede ve talip topluluklarının yayıldığı coğrafi alan ortaya konulmaya çalışılmış ve ocağın güncel durumu ile ritüel merkezli devamlılığı hakkında tespit ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Teslim Abdal Ocağı, Teslim Abdal, Şih Hasan, Şeyh Ahmed Dede, Alevi Ocakları.

ABSTRACT

This paper is a follow-up to our first paper on the historical process of forming an “ocak” (hearth) cult in the context of five different documents of the “secerename” and “icazetname” genres about the “ocak” (hearth) of Teslim Abdal, dated 1791-1792, December 5, 1792, May 11, 1817, May 1, 1842 and January/February 1885, located in the personal archives of the “dede” (spiritual leader) families, members of the “ocak”. Our paper includes a comprehensive analysis and evaluation of the findings about the “ocak” in question that we obtained from oral tradition based on fieldwork. In this context, the paper addresses the process of forming an independent “ocak” cult centred primarily around the personality of Teslim Abdal, who has the qualities of an Alevi poet and a spiritual leader. We obtained the information about the “ocak” of Teslim Abdal, which is continuation and have the characteristics of a branch of the “ocak” of Sheikh Ahmed Dede, primarily through interviews with the “dede” and aspirants of the ocak. These interviews, conducted with the “dede” and aspirants from the village of Shih Hasan (now known as Tabanbuku) of Baskil district, Elazig, who are now living in various locations of Malaty, Elazig, Antalya and Izmir, cover different periods of time from 2014 to 2020. As a result of comparing the information obtained through both the interviews with “dede” and aspirants and fieldwork in the village of Shih Hasan, with the documents from the personal archives of the “dedes”, we presented the process of forming of the “ocak” of Teslim Abdal as an independent “ocak”, the hierarchy of it and the geographical area where the “dede” and aspirant communities live. We also determined and evaluated the current state of the “ocak” and its ritual-centred continuity.

Keywords: “ocak” (hearth) of Teslim Abdal, Teslim Abdal, Shih Hasan, Sheikh Ahmed Dede, Alevi “ocaks” (hearths).

ZUSAMMENFASSUNG

Bei dieser Arbeit, die eine Fortführung unseres ersten Aufsatzes darstellt, in dem wir anhand von fünf verschiedenen Dokumenten (1206/1207 nach der Hijra (1791-1792 n.Chr.), 20. Rabi ul-Akhir 1207 (5. Dezember 1792), 24. Jamadî ul-Akhir 1232 (11. Mai 1817), 20. Rabi ul-Awwal 1258 (1. Mai 1842) und Rabi ul-Akhir 1302 (Januar/Februar 1885)) in Form von Secerenâmes (Stammbaumbücher) und Îcâzetnâmes (Legitimationsbücher), die sich in den privaten Archiven von Dede-Familien befinden, die dem Ocak des Teslim Abdal angehören, den historischen Verlauf der Entstehung eines Ocak-Kultes behandelt haben, wurde die umfassende Untersuchung und Bewertung der Feststellungen anhand der mündlichen Tradition in Bezug auf den besagten Ocak, zu denen wir hauptsächlich durch Feldforschungen gelangt sind, durchgeführt. In diesem Rahmen wurde zunächst durch Interviews mit den Dedes und Talips des Teslim Abdal Ocaks, der eine Fortführung und einen Zweig des Şeyh Ahmed Dede Ocaks darstellt, der Entstehungsprozess eines selbstständigen Ocak-Kultus um die Person von Teslim Abdal, der über die Eigenschaften eines alevitischen Dichters und Glaubensführers verfügt, untersucht. Die besagten Interviews wurden in unterschiedlichen Zeitabschnitten zwischen den Jahren 2014 und 2020 mit Dedes und Talips geführt, die aus dem Dorf Şih Hasan (das heute Tabanbükü heißt) des Landkreises Baskil der Provinz Elazığ stammen und in verschiedenen Orten leben, die zu den Provinzen Malatya, Elazığ, Antalya und İzmir gehören. Im Folge des Vergleiches zwischen den Informationen, die sowohl durch Interviews mit Dede- und Talipgemeinschaften als auch durch Zusammenstellungen, die im Dorf Şih Hasan durchgeführt wurden, erlangt wurden, und den Dokumenten, die sich in den privaten Archiven der Ocak-Dedes befinden, wurde versucht, den Prozess, in dem sich der Teslim Abdal Ocak in einen selbstständigen Ocak strukturiert hat, die Ocak-Hierarchie und das geographische Verteilungsgebiet der Dede- und Talipgemeinschaften zu beschreiben. Außerdem wurden den Feststellungen und Beurteilungen in Bezug auf den aktuellen Zustand des Ocaks und seiner ritualzentrierten Kontinuität Platz gegeben.

Schlüsselwörter: Teslim Abdal Ocak, Teslim Abdal, Şih Hasan, Şeyh Ahmed Dede, alevitische Ocaks.

Giriş

Teslim Abdal, Alevi-Bektaşî zümre edebiyatının önde gelen temsilcilerinden biri olmasının yanında, Alevi inanç sistemi özelinde adına ocak kurulu bir veli kimliğiyle kabul görmüş ve tanınmıştır. Tarihî kayıt ve yazılı belgelerden Elazığ'ın Baskil ilçesinde bağlı Şih/Şeyh Hasan (Tabanbükü)¹ köyünde türbesi bulunan Şeyh Ahmed Tavil soyundan geldiği anlaşılan Teslim Abdal, bu yörede veli kimliğinin yanı sıra, bir Alevi ocak piri/kurucusu olarak Alevi inancına mensup topluluklar arasında saygın bir mevkide konumlandırılmıştır. Şih/Şeyh Hasan köyü merkezli dede ve talip toplulukları olan Teslim Abdal Ocağı, Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın devamı ve bir kolu olma özelliğini göstermektedir. Teslim Abdal, Şeyh Ahmed Dede soyundan gelse de onun keramet sahibi liderlik vasıflarına sahip veli kişiliği kendi adına bir veli ve ocak kültürü oluşmasını sağlamıştır. Şeyh Ahmed Dede Ocağı içerisinde doğan Teslim Abdal Ocağı, bu yönüyle Alevi inanç sisteminde ocak merkezli teşkilatlanmanın geleneksel yapı içerisindeki sürekliliğinin sağlanmasında nasıl bir yol izlendiğini gözler önüne seren belirgin örneklerdendir.

Konuyla ilgili bir önceki makalemizde de ayrıntılı olarak altını çizdiğimiz gibi, Teslim Abdal hakkında bugüne kadar yapılan çalışmalarda, daha ziyade onun hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulmuş, ayrıca sınırlı sayıda çalışmada veli kimliğinden söz edilmişse de adına bir Alevi ocağının teşekkül ettiği hakkında herhangi bir tespit bulunulmamıştır.² Bu tespit doğrultusunda, Teslim Abdal Ocağı hakkında Ozan Yılmaz ile birlikte hazırlamış olduğumuz, “Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın Yeniden Zuhuru: Teslim Abdal Ocağı (Yazılı Kaynaklar)” başlıklı ilk makalemizde, yöredeki ocak mensuplarının şahsî arşivlerinde bulunan şecerenâme ve icâzetnâme türündeki belgeler üzerinden yapmış olduğumuz tespit ve değerlendirmelere yer vermiştik.³ Teslim Abdal Ocağı hakkındaki ilk müstakil çalışma özelliğine sahip olan söz konusu makalenin devamı niteliğindeki bu çalışmamızda ise Teslim Abdal'ın veli kimliği ve bu kimlik etrafında teşekkül eden ocak kültürü hakkında yörede gerçekleştirdiğimiz saha çalışmaları merkezli derlemelerimiz üzerinden tespit, inceleme ve değerlendirmelere yer verilecektir.

- 1 Şih/Şeyh Hasan köyünün günümüzdeki adı Tabanbükü'dür. Ancak çalışmamızda, tarihî belge ve kayıtlarla karşılaştırılmasında herhangi bir karışıklığa yol açmaması adına eski adı olan Şih/Şeyh Hasan'ın kullanımı tercih edilmiştir.
- 2 Söz konusu çalışmaların Teslim Abdal Ocağı bağlamında bir değerlendirmesi için bk. Akın-Yılmaz, 2017: 74-75.
- 3 Adı geçen makale için bk. Akın-Yılmaz, 2017: 71-138.

Bu kapsamda çalışmamızda, Teslim Abdal Ocağı hakkındaki sözlü gelenek merkezli tespit ve değerlendirmelerimizin zeminini oluşturmak adına öncelikle Teslim Abdal'ın soyu, yaşadığı yöre ve kabrinin bulunduğu yer hakkında mevcut literatür ve saha çalışmalarımızdan elde ettiğimiz yazılı ve sözlü kaynaklar merkezli karşılaştırmalı incelemelere yer verilecektir. Ardından Teslim Abdal adına kurulu olan ocağın teşekkül ettiği yöre, Alevi ocak sistemi içerisindeki hiyerarşik yapılanma bağlamındaki konumu, diğer ocaklarla ilişkisi ve ocak mensubu dede ve talip topluluklarının yayıldığı coğrafi alan detaylı olarak ele alınacaktır. Buna ilaveten, son olarak Teslim Abdal Ocağı'nın geçmişten günümüze yetkinlik durumunun ve etkinlik alanının değişimi, ocağın ritüel sürekliliği bağlamında incelenerek değerlendirilecektir.

1. Teslim Abdal'ın Soy ve Yaşadığı Yere Dair Tespitler

Teslim Abdal hakkında yapılan çalışmalarda, onun kimliği ve nerede yaşadığına yönelik birbirinden farklı tespit ve görüşler ileri sürülmüştür. Söz konusu çalışmaların tamamında Teslim Abdal, bir Alevi-Bektaşî şairi olarak değerlendirilmiş ve onun kimliği ve yaşamı hakkındaki tespit ve değerlendirmeler de bu bağlamda yapılmıştır.⁴ Bu çalışmalarda, onun “veli” ve “ocak piri” kimliğine ise değinilmemiştir. Aslında Teslim Abdal'ın gerçek kimliğinin tespiti hususunda görüş ayrılıklarının ortaya çıkmasının ve sabit bir tespit yapılamamasının temel sebeplerinden birisi de bu durum olmuştur. Teslim Abdal etrafında veli kültü merkezli oluşan ocak yapılanmasına mensup Alevi dede ve talip topluluklarının yerleşik bulunduğu Elazığ'ın Baskil ilçesinde bağlı Şih/Şeyh Hasan (Tabanbükü) köyü merkezli saha çalışmalarımızda elde ettiğimiz bilgi ve belgeler merkezli tespit ve değerlendirmelerimize geçmeden önce Teslim Abdal'ın kimliği ve yaşamına dair mevcut literatürde yer alan bilgi ve görüşlere kısaca değinmekte ve bunları Teslim Abdal Ocağı mensubu dede ailelerinin şahsî arşivlerinden alınan belgelerle mukayeseli olarak incelemekte fayda vardır.

Anadolu'nun çeşitli yörelerinde Teslim Abdal adına kurulu türbe ve makamların mevcut olduğu görülür. Teslim Abdal'a ait bu makam ve ziyaretgâhların bulunduğu yerleşim yerlerinden Çorum ili Mecitözü ilçesine bağlı Teslim köyünde, Teslim Abdal'ın yaşadığına dair sözlü gelenek merkezli hiçbir bilgi bulunmayış, araştırmacıları buranın Teslim Abdal'ın kabrinin bulunduğu bir türbe olmaktan ziyade, ona ait bir makam

4 Teslim Abdal'ın edebî kişiliği ve şiirleri hakkında yapılan çalışmalar için bk. Kocatürk, 1955: 266-269; Gölpınarlı, 1963: 35-36, 92-93, 220-221; Öztelli, 1974: 6, 86, 156-158, 269-270, 280-282, 348; Koca, 1990: 283-291; Ergun, 1955: 96-106; Şahin, 1987: 247-304; Aslanoğlu, 2007; Çelik, 2014: 287-296.

olduğu kanaatine sevk etmiştir. II. Mahmut döneminde kapatılan Bektaşî Dergâhları hakkındaki 1835-1836 tarihli defterde yer alan kayıta, bu ziyaretin vakfıyesinin olmadığı ve zaviye binası bulunmayan dört duvardan oluşan bir makam olduğu görülmektedir (Beyazıt vd., 2016: 36-37; Özmen, 2002: 11). Ayrıca Teslim Abdal'ın şiirlerinde ve hakkındaki anlatılarda da bu köyde yaşadığına dair bir iz bulunmayışı da onun burada yaşamadığına ve kabrinin burada bulunmadığına işaret etmektedir (Yoksul, 1998: 128).

Çorum Mecitözü Teslim Köyü Teslim Abdal Türbesi

Denizli-Muğla-Antalya karayolunun Cankurtaran mevkiinden önce, Karataş köyü sapağından 1,3 km sonra “Çayarası” mevkiinde bulunan türbenin ise Teslim Abdal’a değil de, Bektaşî postnişini Teslim Sultan Abdal’a ait olduğu konusunda araştırmacılar hemfikirdir. Nitekim hem tarihî kayıtlarda hem de yöre sakinleri arasında buradaki türbe ve tekkenin adı “Teslim Baba”, “Teslim Dede”, “Teslim Sultan” ve “Teslim Abdal Sultan” olarak karşımıza çıkmaktadır (Beyazıt vd., 2016: 22-24, 35-43). Cahit Öztelli, arşivinde bulunan cönklerde yer alan XVII. yüzyıl şairlerinden Kul Mehmet’in bir şiirinde, “Teslim Sultan”ı zikrettiğini ve aynı şiirde adı geçen türbe, makam ve

mevkilerin⁵ Denizli yakınlarında (Ege Bölgesi'nde) bulunduğunu aktarmaktadır (1963: 3027-3028). Bedri Noyan Dede Baba, bu şiirin sahibi Kul Mehmet'in Aydın Güzelhisarlı Üveys Paşa'nın oğlu olduğunu ve Bektaşiliğe intisabı bulunduğunu ifade eder (2002: 70-71). Aynı şekilde İbrahim Aslanoğlu da Denizli'deki bu türbenin Teslim Abdal ile bir ilgisinin olmadığını altını çizerek (1985: 183). Yine Denizli'nin Tavas ilçesine bağlı Tekke köyünden Yusuf Sertbaş Baba'dan aldığımız bilgiye göre söz konusu Teslim Sultan türbesinde, Babagân Bektaşileri Nevruz ve Muharremlerde yaklaşık 40 yıl öncesine kadar cem yapmaktaydılar. Bu ziyaretin son türbedarı Bektaşî Ali Baba'nın oğlu Cafer Tayyar Baba'dır. En son cemler Ali Baba döneminde yapılmıştır. Cafer Tayyar Baba'dan sonra Bektaşilerden buraya türbedarlık yapan olmamıştır.⁶ Ayrıca yöredeki Tahtacı Alevileri, bu ziyarete Alevilerden ziyade Bektaşilerin gittiğini aktarmaktadırlar.⁷ Bu tespitlerin yanı sıra, tarihî kayıtlarda da "Teslim Baba" isminin kullanılması ve türbenin bulunduğu mezarlıkta farklı Bektaşî baba ve dervişlerinin kabrinin yer alması bize burada medfun olan şahsiyetin Teslim Abdal ile aynı adı taşıyan farklı bir şahsiyet ve büyük olasılıkla da bir Bektaşî Babası olduğunu göstermektedir.

Kaynaklarda geçen bir diğer Teslim Abdal Türbesi'nin ise Trakya'da, Edirne'nin Keşan ilçesine bağlı Teslim Abdal köyünde bulunduğu aktarılmaktadır (Özmen, 2002: 10). Ancak bizim yaptığımız araştırmalara göre Trakya'da yer alan bu türbe, Tekirdağ'ın Malkara ilçesine bağlı Sarıpolat köyünde bulunmaktadır. Yörede, Kızıldeli/ Seyyid Ali Sultan Ocağı mensubu ve aynı zamanda Bektaşî Babası olan Mehmet Şilli'den aldığımız bilgiye göre köy halkı öteden beri Yunanistan Dimetoka tarafından gelen Seyyid Ali Sultan Ocağı süreğine mensup ailelerden oluşmaktadır.⁸ Köyün eski adının Teslim köyü olduğu bilinmektedir. Buradaki türbede yatan zat, Refik Engin tarafından resmî arşivlerden çıkarılan kayıtlarda Çakmak Dede oğlu Teslim Dede olarak geçmektedir. Refik Engin tarafından yapılan arşiv çalışmalarındaki tespitlere göre bu köyün ve türbenin tarihî durumu şöyledir:

5 Kul Mehmed ve söz konusu şiirinde geçen türbe, makam ve mevkiler hakkında Cahit Öztelli ve Bedri Noyan tarafından yapılan tespit ve yorumlar için bk. Öztelli, 1963: 3027-3028; Noyan, 2002: 70-71.

6 Denizli'nin Sarayköy ilçesine bağlı Tekke köyünden Yusuf Sertbaş Baba'nın kaynak kişi bilgileri için bk. KK21.

7 Bu bilgi, yöredeki Ege Tahtacıları Kültür Dernekleri başkanlığı yapan Dr. Gökhan Çankır'dan alınmıştır. Kaynak kişi bilgileri için bk. KK6.

8 Kaynak kişi bilgileri için bk. KK16.

“Vakf-ı Çakmak Dede, 980 hicri, miladi 1572-73 kayıtlarına göre, vakıf Teslim Dede ile devam etmiş ve oğlu Murat Han ile kızı Zariye ve Hüma adındaki batunlar tarafından da tasarruf edilmiştir. Vakfın yıllık geliri 2923 akçeden ibarettir. Gelir, Çakmak Dede zaviyesine harcanmaktadır. Vakf-ı Çakmak Dede merhum Sultan Murat Han vakfjetmiş imiş... Merhum Sultan Mehmet Han zamanında evkaf ve emlak bozulduğu vakit bozulmayıp mukarrer vakıfmış. Haliya padişahımız Sultan Bayazıt Han bulde ilahi saltanat mezkûr Çakmak Dede'nin oğlu Teslim dede tasarruf edüp avendeye ve ravendeye hizmet eder.”⁹

Bu tespitlerde de görüldüğü üzere, Çakmak Dede'nin II. Murat'tan zaviye kurmak üzere aldığı bu yer, Fatih Sultan Mehmet zamanında emlak ve evkafın bozulduğu sırada mukarrer vakıf olarak kalmıştır. II. Beyazıt devrinde, 1572-1573 yıllarında bu vakfa Çakmak Dede'nin oğlu Teslim Dede adlı bir zat bakmaya başlamış ve buraya gelip gidenin hizmetini görmüştür. Bu kayıtlardan ve yörede Teslim Abdal'a ait söz konusu zaviye dışında tarihî ya da kültürel bir mirasının bulunmayışından yola çıkarak burada türbesi bulunan Teslim Dede'nin Teslim Abdal'dan ayrı bir şahsiyet ve Alevi veya Bektaşî ereni olduğunu söylemek mümkündür.

Teslim Abdal'ın türbesinin bulunduğu bir başka yöre ise çalışmamızın başında da ifade ettiğimiz gibi Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Şih/Şeyh Hasan köyüdür. Konuyla ilgili çalışmada, Teslim Abdal adına kurulu Şih/Şeyh Hasan köyünde bulunan türbe de dâhil olmak üzere yukarıda sıraladığımız makamların hangisinin gerçek Teslim Abdal'a ait olduğu ya da birden fazla Teslim Abdal'ın olup olmadığı hususunda uzunca tartışmalara yer veren İsmail Özmen, gerek şiiirlerinde geçen “Şeyh Ahmed Dede”, “Şeyh Hasan Dede” isimleri ile Şih/Şeyh Hasan köyünde bulunan diğer yatır, ziyaret yeri ve köy isimlerinden gerekse de kabir taşı yazıları ile Şeyh Ahmed Dede ve Teslim Abdal soylu olduklarını öne süren ailelerin bu köyde ikamet etmesi tespitinden hareketle onun Şih/Şeyh Hasan köyünde medfun olduğunu ileri sürmüştür (2002: 5-36).¹⁰ Şih/Şeyh Hasan köyünde bulunan “Teslim Abdal'ın mezarının baş şahidesi

9 Yörede ikamet eden Seyyid Ali Sulan Ocağı mensubu Babagân Bektaşî Babası Mehmet Şilli'nin bizimle paylaştığı bu arşiv kayıtları hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bk. <https://drcivan.webnode.com.tr/>.

10 Çalışmamızın makale boyutunda oluşu göz önünde bulundurularak tekrara düşmemek adına Özmen'in geniş yer ayırdığı bu tartışmaya burada yer verilmemiştir. Bunun yerine, konu hakkında ocak mensuplarından alınan belgeler ışığındaki tespitlerimizin mevcut literatürde yer alan bilgilerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

kısımında “Vefatı 1135 Galender Bin Es-Seyyid Teslim Abdal” ibaresi yer alırken oğlu Seyyid Kalender’e ait olan mezarın baş şahidesi kısmında ise “1165 Teslim Bin Es-Seyyid Hüseyin” yazılıdır (Özmen, 2002: 22). Yöredeki Teslim Abdal Ocağı’na mensup dede ailelerinin ellerinde bulunan şecerenâme ve icâzetnâme türündeki belgelerde de Teslim Abdal’ın bu köyde yaşadığına ve kabrinin de burada bulunduğu dair kayıtlar mevcuttur. Söz konusu belgelerde, Teslim Abdal’ın ve soyunun geldiği Şeyh Ahmed Dede’nin Şih/Şeyh Hasan köyünden olduğuna işaret eden satırlar şöyledir:

“Malatya’dan gurbete düşmüş Seyyid Derviş Teslîm oğlu Seyyid Hüseyin oğlu Seyyid Mustafa oğlu Seyyid Hüseyin, hicri 1207 yılının Rebiülâhîr ayında kutsal Kerbela’daki nikâbet divanında hazır oldu. Bu neseb, Dervîş Teslîm’e kadar intisap eder. Muhakkak ki Dervîş Teslîm, Dede Ahmed’e intisap etmiştir.” (Akın-Yılmaz, 2017: 85).

“Seyyid Hüseyin ismiyle şöbret bulan adı geçen kimsenin nesebi Dervîş Teslîm’e, onun nesebinin şöbreti Dervîş Dede Ahmed’e, onun nesebinin şöbreti de Ebû Tâlib (selam olsun) oğlu Ali oğlu Abbâs’a dek uzanmaktadır. Malatya’da ona yakın olan bir cemaat, onun bu şeceresinin güvenilir, yazılı ve sağlam bir şecere olduğuna şahittirler.” (Akın-Yılmaz, 2017: 86).

“Malatya’ya bağlı Saz nahiyesinde bulunan Şeyh Hasanlı adındaki köyde sâkin, Şeyh Ebu’l-Vefâ evladından Seyyid Şeyh Ahmed Dede tekkesinin değerli evlatlarından Seyyid Kamber Halîfe velîlerin yolunu kabul edip eline sofrâ, çerağ, taş, kılıç, izin, icâzet ve inâbet verildi.” (Akın-Yılmaz, 2017: 93).

“Muhakkak ki adı geçen Seyyid Abbas’tan Dervîş Teslîm ve Dede Ahmed’e kadar olan bu nesebin şöbretine (yaygınlığına) şehadet edildi. Dede Ahmed’in nesebinin şöbreti (yaygınlığı), Abbas bin Ali bin Ebû Tâlib’e (selam üzerine olsun) kadardır. Onların hepsi Malatyalı bir abalidir.” (Akın-Yılmaz, 2017: 85).

Bu belgelerde Teslim Abdal’ın soyundan gelen ocak mensuplarının yanı sıra doğrudan kendisinin Malatya ahalisinden olduğunu aktaran satırlar ise şöyledir:

“Gelelim konumuza. Bu mukaddimenin yazılması, âyet-i kerime ve hadis-i şeriflerin kaydedilmesinin sebebi şudur: Malatya ahalisinden, gurbetteki bir adam olan Seyyid Abbas bin Seyyid Hüseyin bin Seyyid Abbas bin Seyyid Mustafa bin Seyyid Hüseyin bin Seyyid Dervîş Teslîm, hicri 1302 yılının Rebiülâhîri’nde kutsal Kerbela’ya geldi. Dervîş Teslîm’e ve Dede Ahmed’e müntesiptir... Muhakkak ki adı geçen Seyyid Abbas’tan Dervîş Teslîm ve Dede Ahmed’e kadar olan bu nesebin şöbretine (yaygınlığına) şehadet edildi. Dede Ahmed’in nesebinin şöbreti (yaygınlığı), Abbas bin Ali

bin Ebû Tâlib'e (selam üzerine olsun) kadardır. Onların hepsi Malatyalı bir abalidir.”
(Akın-Yılmaz, 2017: 105-106).

Söz konusu belgelerde Teslim Abdal'ın adına “Derviş Teslim” ya da “Seyyid Derviş Teslim” olarak yer verildiği dikkat çekmektedir. Gerek sözlü kaynaklardan elde ettiğimiz bilgi gerekse de Hicri 1206/1207 (Miladi 1791-1792) tarihli icazetnâmede doğrudan “Teslim Abdal” ismine yer verilmesi, “Derviş Teslim” ya da “Seyyid Derviş Teslim”in, “Teslim Abdal” ile aynı kişi olduğunu göstermektedir. Öte yandan “Teslim Abdal” isminin, Seyyid Derviş Teslim’in şüirlerinde kullandığı mahlası olduğu da düşünülebilir. “Teslim Abdal” isminin doğrudan yer aldığı icazetnâmede geçen söz konusu satırlar ise şöyledir:

*“Şeyh Ahmed Dede evladı **Teslîm Abdâl** Halîfe es-Seyyid Hüseyin bin Seyyid Mustafâ Hağ, zâtında pîrân-ı tarîkat olanlar ve mürişidân-ı râh-ı bakîikat ve ocağ sâhibleri olmağla gerekdür ki mürid-i mübabbet olanlar ocağların ocağ biliş ve nefisinden aslâ bir vech ile mübâlefe göstermeyesin. Pîrân ve mürişidân ve ocağ sâhibleriniñ rızâların ele getüresin ve ol tarafda olan mümmîn kardeşlar ve mümmîn analar Seyyid Hüseyne inşâyâd idesin.”* (Akın-Yılmaz, 2017: 76, 83-84).

Gerek yazılı gerekse sözlü kaynaklar üzerinden yaptığımız tespitler, Özmen'in Teslim Abdal'ın kabrinin Şih/Şeyh Hasan köyünde bulunduğu ve burada yaşadığı yönündeki görüşünü destekler niteliktedir. Nitekim yörede Teslim Abdal adına velî kültü merkezli bir ocak yapılanması olması ve Teslim Abdal soyundan oldukları kabul edilen ocak dede ailelerinin bu köyde yerleşik olması da buna işaret etmektedir. Yöredeki Teslim Abdal Ocağı mensubu dede ailelerinin şahsî arşivlerinde bulunan seçerenâme ve icâzetnâme türündeki belgelerin yanı sıra ocak dedelerinin arşivlerinde Teslim Abdal'a ait sayısı iki yüzü aşkın şüir yer aldığı birden fazla defterin bulunması ve yöredeki ocak mensubu dedeler ve zâkirler tarafından başta cem ritüelleri olmak üzere tüm icralarda Teslim Abdal'a ait deyişlerin okunması da Teslim Abdal'ın yöredeki konumunu belirleyici niteliktedir.

Elazığ Baskil Şıh/Şeyh Hasan Köyü Şeyh Ahmed Dede Türbesi Dış Görünüm

Diğer taraftan Teslim Abdal'a ait bu şiirler incelendiğinde, bizim tespit edebildiğimiz on beş şiirinde yöredeki köy, kutsal mekân, veli ve çeşitli mevki adlarının geçtiği görülmektedir. Hatta bunlardan bazılarında doğrudan yöredeki bir veliyi ya da mekânı konu edinir. Teslim Abdal'ın şiirlerinde yer verdiği Şıh/Şeyh Hasan köyünde ve civarında bulunan başlıca türbe, ziyaretgâh ve mekân adları şunlardır: Şeyh Ahmed Dede¹¹, Bozatlı Hızır/Sultan Hızır¹², Battal Gazi/Seydi Battal¹³, Hasenemki Dede¹⁴,

11 Şıh/Şeyh Hasan köyünde türbesi bulunan Şeyh Ahmed Dede'nin isminin geçtiği şiirler için bk. Özmen, 2002: 62, 112, 114, 116, 133, 136-137.

12 Şıh/Şeyh Hasan köyünde bulunan ziyaretlerden biri olan Bozatlı Sultan Hızır isminin geçtiği şiirler için bk. Özmen, 2002: 62, 133, 136.

13 Malatyalı olduğuna inanılan Battal Gazi Teslim Abdal'ın şiirlerinde geçmektedir (Özmen, 2002: 62-135).

14 Şıh/Şeyh Hasan köyünde bulunan ziyaretlerden biri olan Hasenemki Dede isminin geçtiği şiirler için bk. Özmen, 2002: 62, 130, 133, 137.

Emir Sultan¹⁵, Sultan Samıd¹⁶, Abdulvahab¹⁷, Üryan Hızır¹⁸, Gani Baba¹⁹, Derviş Ali²⁰, Abbas Ali oğlu Seyyid Ahmed²¹, Katerli Baba²², Hasan Dede²³, Sultan Yusuf²⁴, Sarı Sultan²⁵, Deli Hamza²⁶ ve Deli Kız.²⁷ Yine yörede Teslim Abdal hakkında çok sayıda menkıbevî anlatma mevcut olduğu görülmüştür. Bütün bu tespitler, Teslim Abdal'ın Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Şıh/Şeyh Hasan köyünde yaşadığını, 1751-1752 yıllarında burada vefat ettiğini ve muhtemelen vefatının ardından onun karizmatik kişiliği etrafında veli kültü merkezli bir ocağın teşekkül ettiğini göstermektedir.

-
- 15 Şıh/Şeyh Hasan köyünde mezarı olan bu erenin isminin yer aldığı şiiirler için bk. Özmen, 2002: 63-64.
- 16 Şıh/Şeyh Hasan köyünde mezarı olan bu erenin isminin yer aldığı şiiirler için bk. Özmen, 2002: 63-64.
- 17 Battal Gazi'nin akranı ve yakın silah arkadaşı olduğu kabul edilen Abdulvahab Gazi'nin türbesi, Şıh/Şeyh Hasan köyüne yaklaşık 10 km uzaklıktadır. Teslim Abdal'ın üç şiiirinde adı geçen Abdulvahab Gazi için bir de müstakil şiiir yazdığı tespit edilmiştir. Şiiirler için bk. Özmen, 2002: 62, 118, 133.
- 18 Adına bir ocak kurulu olan Alevi velilerden Üryan Hızır'ın Malatya'nın Arapgir ilçesine bağlı Ocak köyünde türbesi bulunmaktadır. Teslim Abdal'ın Üryan Hızır'a yer verdiği şiiirleri için bk. Özmen, 2002: 63-64.
- 19 Malatya'nın Divriği ilçesinin Anzazar köyünde türbesi bulunmaktadır. Teslim Abdal'ın bu erenin ismine yer verdiği şiiirleri için bk. Özmen, 2002: 63-64.
- 20 Teslim Abdal'ın oğullarından Süleyman'ın oğludur. Şıh/Şeyh Hasan köyünde Teslim Abdal türbesinin bulunduğu yerde kabri mevcuttur. Hakkındaki şiiirler ve bir kısmını dedesi adına kendisinin kaleme aldığı anlaşılabilir şiiirler için bk. Özmen, 2002: 90, 111, 119, 132.
- 21 Şıh/Şeyh Hasan köyü ve civarında yaşamış Alevi ulularındandır (Özmen, 2002: 129).
- 22 Şıh/Şeyh Hasan köyü yakınlarında türbesi bulunan erenlerdendir. Teslim Abdal'ın bir şiiirinde ismi geçmektedir. Söz konusu şiiir için bk. Özmen, 2002: 130.
- 23 Muhtemelen Teslim Abdal'ın yaşadığı köy olan Şıh/Şeyh Hasan köyüne adını veren Alevi erenidir. Teslim Abdal'ın Hasan Dede için yazdığı müstakil bir şiiiri bulunmaktadır. Şiiir için bk. Özmen, 2002: 133.
- 24 Malatya'nın Akçadağ ilçesinin Zeyve köyünde türbesi bulunan Alevi erenlerindendir. Teslim Abdal'ın bu veli için yazılmış müstakil şiiiri bulunmaktadır. Söz konusu şiiir için bk. Özmen, 2002: 134.
- 25 Şıh/Şeyh Hasan köyü yakınlarında türbesi bulunan bu erenin isminin geçtiği Teslim Abdal şiiiri için bk. Özmen, 2002: 135.
- 26 Şıh/Şeyh Hasan köyündeki ziyaretlerden birisidir. Deli Hamza isminin geçtiği şiiir için bk. Özmen, 2002: 133.
- 27 Şıh/Şeyh Hasan köyünde bulunan bu ziyaretin adının geçtiği Teslim Abdal şiiiri için bk. Özmen, 2002: 133.

Elazığ Baskil Şih/Şeyh Hasan Köyü Teslim Abdal Türbesi Dış Görünüm

Elazığ Baskil Şih/Şeyh Hasan Köyü Teslim Abdal Türbesi İç Görünüm-Ocak Dedesi Mustafa Tosun

2. Teslim Abdal Ocağı'nın Hiyerarşik Teşkilatlanması

Alevilik hakkında bu güne kadar yapılan çalışmalar bu inancın “ocak” adı verilen teşkilatlanma üzerine kurulu olduğunu göstermiştir.²⁸ Nitekim Alevi inancına mensup olan her bireyin mutlak suretle bir ocağa mensubiyeti söz konusudur. Bunun yanında Alevi inanç sisteminin temel teşkilatlanması olan ocakların da kendi aralarında bir hiyerarşik yapılanmaya sahip oldukları görülür. Aslında Aleviler arasında yaygın olarak söylenen “el ele, el Hakk'a” söylemi, hiyerarşik ocak teşkilatlanmasının şifresi niteliğindedir. Her ocak, tıpkı bir zincirin halkaları gibi bir diğerine bağlı olup inanç içerisindeki ritüel merkezli ibadet sisteminin de bu teşkilatlanmaya uygun olarak yapılandığı görülür. Ancak ocaklar arası bu hiyerarşik teşkilatlanmanın bir ast-üst ilişkisinden öte, birbirini tamamlayan bir zincir halkası biçiminde yapılandığının mutlak suretle altını çizmek gerekir.

Ocakların hiyerarşik bir şekilde teşkilatlanmaları, aslında gelenek içerisinde bir oto kontrol mekanizması aracılığıyla ocakların sürekliliğini sağlayan bir sistem olarak karşımıza çıkar. Bu çerçevede ocakların bir çatı altında toplanmaları ve birbirine karşı sorumluluk almaları söz konusu olduğu gibi, yolun/erkânın ritüel merkezli sürekliliğinin de sağlandığı görülür. Köken olarak hemen hepsi farklı silsileler üzerinden Peygamber soyuna dayanan veliler adına kurulu olan ocakların tarihî süreç içerisinde dinî, sosyal, ekonomik ve siyasî koşullardan kaynaklanan gereksinimler neticesinde kollara ayrıldığını, ocak içerisinde yeni ocakların doğduğunu, yeni bir baskın veli kültü etrafında ya da güçlerle gidilen yeni coğrafyalarda yeni adlar adı altında güncellendiğini ve bu çerçevede yeni ocakların teşekkül ettiğini söylememiz mümkündür. İşte Teslim Abdal Ocağı da bu süreçte geleneksel hiyerarşik ocak teşkilatlanmasına uygun biçimde Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın içerisinde doğmak suretiyle teşekkül eden bir ocak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şih/Şeyh Hasan köyü merkezli gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarımızda, Teslim Abdal Ocağı'na mensup dede ailelerinin soyunun Şeyh Ahmed Dede'den geldiği hususunda hem ocak mensuplarının hem de yöredeki diğer Alevi ocağına mensup dede ve talip topluluklarının hemfikir oldukları görülmüştür. Nitekim yukarıda da ayrıntılı olarak değindiğimiz gibi, ocak mensuplarının şahsî arşivlerinde bulunan şecerenâme

28 Alevi ocaklarının hiyerarşik teşkilatlanması hakkında yapılan çalışmalar için bk. Ersal 2012: 178-192; Ersal, 2016. Ayrıca müstakil olarak Alevi ocakları hakkında yapılan başlıca çalışmalar için bk. Birdoğan, 1995; Yaman, 2004; Yaman, 2006; Yaman, 2011: 43-64; Aksüt, 2012; Akın, 2017a; Akın, 2017b: 239-264; Üçer, 2019.

ve icâzetnâmelerin de bu bilgiyi teyit etmektedir.²⁹ Ancak ocak hiyerarşisi bağlamında bakıldığında Teslim Abdal Ocağı'nın mürşit Ocağı, ya da ocak mensuplarının kendi söylemleriyle "Pir Kapısı" İmam Zeynel Abidin Ocağı olduğu tespit edilmiştir. Yani ocak hiyerarşisi içerisinde Teslim Abdal Ocağı dede ailelerinin bağlı oldukları ocak İmam Zeynel Abidin Ocağı'dır. Nitekim yörede katıldığımız Musahip Kurbanı Cemi ile Görgü Kurbanı Cemlerinin de ocak mensuplarından, yörede Teko Dede namıyla tanınan Hüseyin Tosun Dede'nin oğlu Mustafa Tosun Dede tarafından yönetildiği ve bu cemlere mürşit ocağını temsilen Malatya'nın Arguvan ilçesine bağlı Mineyik (Kuyudere) köyünden İmam Zeynel Abidin Ocağı dedesi Hüseyin Orhan Dede'nin Pir Postu'na oturmak suretiyle iştirak ettiği görülmüştür. Bu cemler öncesi ve sonrasında yapılan mülakatlarda ocak dedelerinin, rehberlerinin ve taliplerinin uygulamalı olarak takip ettikleri bu hiyerarşik yapı geçmişe dair tespitlerle teyit edilmiştir. Yöredeki sözlü kaynaklar, Şeyh Ahmed Dede Ocağı ve Teslim Abdal Ocağı'nın geçmişten günümüze hiyerarşik olarak Mineyik'te bulunan İmam Zeynel Abidin Ocağı'na bağlı olduğu görüşünde birleşmektedirler.³⁰

Diğer taraftan son yıllarda yapılan bazı çalışmalarda, araştırmacılar Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki birçok ocağın hiyerarşik olarak Ağuiçen Ocağı'na bağlı olduklarına aktarsalar da yöredeki ocak dede ailelerinden aldığımız bilgi, bu tespitlerle uyusmamaktadır.³¹ Yöredeki inanç mensupları, Ağuiçen Ocağı'nın yörede hiyerarşik bakımdan en üstte bulunan ocak olarak araştırmacılar tarafından yalnızlaştırılması durumunu, 1915 yılındaki dedeler toplantısında Ağuiçen Ocağı'ndan Doğan Dede'nin yöredeki Alevileri temsilen mürşit seçilmesinin neticesinde, ocağın hiyerarşik bakımdan olduğundan farklı bir yere konumlandırılmasından kaynaklanan bir yanılığın sürdürülmesi olarak yorumlamaktadırlar. Nitekim yörede İkrar ve Görgü Cemleri bağlamında geçtiğimiz ve içerisinde bulunduğumuz yüzyıla ait hiyerarşik yapı incelendiğinde uygulamada böyle bir durumun söz konusu olmadığı açıkça görülmektedir.

29 Teslim Abdal Ocağı dede ailelerinin şahsî arşivlerinde bulunan yazılı belgeleri konu edinen söz konusu çalışmamız için bk. Akın-Yılmaz, 2017: 71-138.

30 2014 ile 2020 yılları arasında gerçekleştirdiğimiz mülakatlarda konuyla ilgili ayrıntılı bilgi aldığımız Teslim Abdal Ocağı, İmam Zeynel Ocağı ve Şeyh Ahmed Dede Ocağı mensuplarından oluşan kaynak kişiler için bk. KK1, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 23, 24.

31 Söz konusu çalışmalar için bk. Aksüt, 2012: 239-326.

Şeyh Ahmed Dede ve Teslim Abdal Ocağı başta olmak üzere yöredeki ocakların hiyerarşik teşkilatlanması hakkında Muharrem Naci Orhan'ın aktardıkları dikkat çekicidir. Orhan, Şeyh Ahmed Dede Ocağı, Şeyh Hasan Ocağı ve Teslim Abdal Ocağı'nın pir kapısının İmam Zeynel Abidin Ocağı olduğunu belirterek Malatya, Elazığ ve Tunceli civarındaki çeşitli ocaklardan İmam Zeynel Abidin Ocağı'nı pir olarak kabul edenler hakkında yerleşim bilgileri, ocak adları ve şahıs adları belirterek ayrıntılı bilgi verir (Aydın, 2000: 158; Orhan 1994: 66). Orhan, Malatya'nın Yeşilyurt ilçesinde bağlı Kırılgaç köyünde yerleşik İzzettin Doğan'ın babası Hüseyin Doğan Dede'nin mensubu olduğu ocak, Elazığ Baskil Şeyh Hasan köyünde Teslim Efendiler ve Mahmud Efendiler ailelerinin ocakları, Tunceli'nin Hozat ilçesine bağlı Ağdad köyü, Tunceli'ye bağlı Mazgirt'in Lazvan, Huvar, Gölek ve Kortan köylerinde yerleşik bazı ocak aileleri ile Tunceli Pertek'te yerleşik Şey Ahmed Dede Ocaklıların pir kapısının Malatya'nın Arguvan ilçesine bağlı Mineyik köyündeki İmam Zeynel Abidin Ocağı olduğunu belirtir. Ayrıca Ali Yaman, Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın Cemal Abdal Ocağı'nın piri olduğunu aktarmaktadır (Yaman, 2006: 134). Bu tespit, Cemal Abdal Ocağı'nın da hiyerarşik anlamda İmam Zeynel Abidin Ocağı'na bağlı olduğuna işaret etmektedir. Diğer taraftan İmam Zeynel Abidin Ocağı mensupları yöredeki tüm ocakların piri olduklarını aktarsalar da, uygulamada bu durumun böyle olmadığı görülmektedir. Ancak yörede gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarında, yukarıda da belirttiğimiz gibi, yöredeki en köklü ve eski ocaklara mensup dede ailelerinin bu ocağı "Pir Kapısı" olarak kabul ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca günümüzde dahi, ocak dedelerinin oldukça etkin ve yetkin oldukları görülmektedir. Geçtiğimiz yüzyıl içerisinde yörede etkin olarak cem yürüten İmam Zeynel Abidin Ocağı dedeleri Seyyid Meftuni (İbrahim Mamo Temiz), Hasan Sağbilge ve Hüseyin Orhan aynı zamanda, Alevi camiasının tamamına yakını tarafından tanınan zâkir dedelerdir. Bu dedelerin icra ettikleri eserler birçok sanatçı tarafından derlenmiş, çok sayıda albümde ve çeşitli platformlarda icra edilmiştir. Yine bu ocak mensubu dedelerin, gerek yörede gerekse yöre dışında cem ritüellerini yakın zamana kadar etkin bir biçimde sürdürdükleri tespit edilmiştir.³²

Teslim Abdal Ocağı'nın hiyerarşik yapılanması içerisinde "Rehber Ocağı" kavramına ise rastlanmamaktadır. Rehber Ocağı yerine, uygulamasına farklı yörelerde de rastladığımız geleneksel olarak daha eski bir yapılanma olan "Rehber Kapısı" ya da

32 Yörede görüşme yaptığımız İmam Zeynel Abidin Ocağı ve Teslim Abdal Ocağı dedelerinin kaynak kişi bilgileri için bk. KK10, 11, 13, 17, 18.

“Rehber Ailesi” kavramlarının mevcut olduğu görülür. Aynı durum Şih/Şeyh Hasan köyünde Şeyh Ahmed Dede soyundan gelen tüm ocak mensupları için geçerlidir. Yöredeki ocak mensuplarından olan Teslim Efendiler, Ali Efendiler ve Mahmud Efendiler gibi amcazâde ailelerin aynı zamanda birbirinin rehberliğini yaptıkları görülmektedir. Yani Şih/Şeyh Hasan köyünde tamamı Teslim Abdal ve dolayısıyla Şeyh Ahmed Dede soylu olan ocak mensubu amcazâde ailelerin birbirine rehberlik yaptıkları, ocağın hiyerarşik olarak bağlı olduğu müşşidinin, yani pir kapısının ise Arguvan’ın Mineyik köyünde bulunan İmam Zeynel Abidin Ocağı olduğu tespit edilmiştir.³³

3. Teslim Abdal Ocağı’na Mensup Dede ve Talip Toplulukları

Teslim Abdal Ocağı’na mensup dede ailelerinin asıl yurtları Elazığ’ın Baskil ilçesinde bağlı Şih/Şeyh Hasan köyüdür. Ocağa mensup ailelerin tamamı Şeyh Ahmed Tavi, yani yöredeki yaygın bilinen adıyla Şeyh Ahmed Dede soyundandır. Şih/Şeyh Hasan köyü dışında, yöredeki ocak mensuplarının aktardıklarına göre Teslim Abdal’ın oğlu Süleyman’ın Derviş Ali ve Derviş Mehmed adından iki oğlu olmuştur. Bunlardan Derviş Mehmed, Alvar köyüne göçerek oraya yerleşmiş ve dolayısıyla da ocağın bir kolu da bu köyde Derviş Mehmed soyundan devam etmiştir. Yine Erzincan’da yerleşik olan ve 2015 yılında vefat eden Âşık Kemter Yusuf Dede’nin ailesinin de yaklaşık bir asır kadar önce Şih/Şeyh Hasan köyünden göç ettiği ve Şeyh Ahmed Dede soyundan ve Teslim Abdal evlatlarından olduğu aktarılmaktadır. Yine Malatya’nın Doğanşehir ilçesine bağlı Dedefengi (Dedeyazı) köyü ile Akçadağ ilçesine bağlı Ören köyünde de ocağın dede aileleri ikamet etmektedir. Ayrıca Malatya dışında Tunceli’nin Ovacık ilçesine bağlı Bodik köyünde de Şeyh Ahmed Dede Soyundan Seyyid Koca Sori Dede Türbesi bulunmakta ve ayrıca Tunceli’nin Hozat ilçesinin Bormek (Düzpelit) köyünde de Şeyh Ahmed Dede soyundan ocak mensuplarının yerleşik olduğu bilinmektedir. Bu tespitlerin yanı sıra, yörede gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarında Teslim Abdal Ocağı mensubu dede aileleri, Çorum’un Mecidözü ilçesi, Mersin’in Tarsus ilçesi ve Kırklareli’ne vaktiyle Şih/Şeyh Hasan köyünden göç

33 Yörede gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarında mülakat yaptığımız ocak mensuplarının kaynak kişi bilgileri için bk. KK1, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 21, 23, 24.

etmiş ocak mensuplarıyla geçmişe temasa geçtiklerini ifade etmişlerse de bunlarla ilgili herhangi bir kayıt maalesef mevcut değildir.³⁴

Teslim Abdal Ocağı'nın talip topluluklarının ise büyük çoğunlukla dede ailelerinin yerleşik olduğu Şıh/Şeyh Hasan köyüne yakın yerleşim yerlerinde ikamet ettikleri görülmektedir. Yöredeki saha çalışmalarımızda, Şıh/Şeyh Hasan köyü başta olmak üzere, Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Bozoğlak (Berete) köyü ve Kale köyü; Malatya'nın Arguvan ilçesine bağlı İsaköy, Ektir (Tarlacık) köyü, Morhamam köyü, Aşağı Sülmenli köyü, Yukarı Sülmenli köyü ve Kesirik (Gümüşlü) köyü; Yazıhan ilçesine bağlı Boyaca köyü; Yeşilyurt ilçesine bağlı Pırpırım (Çayır) köyü; Battalgazi ilçesine bağlı Orduzu mahallesi; Malatya merkez Elmasuyu mahallesi Teslim Abdal Ocağı'nın talip topluluklarının yerleşik olduğu köy ve yerleşim birimleri olarak tespit edilmiştir. Ayrıca günümüzde Malatya'nın merkez mahallelerinde de dağınık olarak ocak talipleri yerleşiktir.³⁵ Bu köyler dışında ocak dedelerinin geçmiş yıllarda Erzincan, Tunceli ve Amasya taraflarına da talip topluluklarının ikrar, musahiplik ve görgü gibi hizmetlerini görmeye gittikleri yörede sözlü kaynaklar tarafından aktarılsa da çalışmalarımız sırasında, doğrudan talip topluluklarının ikamet ettikleri herhangi bir yerleşim yeri adı tespit edilememiştir.

4. Teslim Abdal Ocağı ve Ritüel Sürekliliği

Alevi ocaklarına mensup dede topluluklarının yayıldıkları alanlardaki yetkinliklerinin belirlenmesinde birincil ölçüt dinî ibadet ve ritüellerin gerçekleştirilmesidir. Çünkü ibadet ritüellerini sürdüremeyen ocaklara mensup talip topluluklarının mutlak suretle başka bir ocak çatısı altında birleştikleri ve dinî ibadet ve ritüellerini devredildikleri yeni ocağın süreğine bağlı olarak gerçekleştirdikleri görülür. Dolayısıyla ibadet ve ritüellerini sürdüremeyen ocakların talip topluluklarının da zaman içerisinde yok olduğu, buna bağlı olarak bu durumdaki ocakların Alevi inanç sistemi içerisinde sadece ismen, ritüellerde ise temsilen varlığını sürdürdüğünü söyleyebiliriz. Dolayısıyla ritüellerin sürekliliği ocak mensubu dede ailelerinin talip toplulukları üzerindeki yetkinliklerini

34 Burada yer verdiğimiz tespitler, yörede gerçekleştirdiğimiz derleme çalışmalarımız sırasında Teslim Abdal Ocağı dedeleri Mustafa Tosun Dede ve Muhsin Topalcengiz Dede başta olmak üzere ocak dede ve talip topluluklarından mülakat yoluyla derlenmiştir. Derleme çalışmalarımızda mülakat yaptığımız kaynak kişiler için bk. KK1, 2, 3, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24.

35 Konu hakkında yörede görüşme yaptığımız ocak mensuplarının kaynak kişi bilgileri için bk. KK1, 4, 8, 9, 10, 11, 13, 17, 18, 23, 24.

göstermekte ve ritüel sürekliliğine sahip olan ocaklar bu sayede günümüzde de ayakta durabilmektedirler. Bu çerçevede ritüel sürekliliğini, kısaca ocak mensubu dedelerin, ocaklarına bağlı talip topluluklarının hizmetini faal olarak yerine getirmesi olarak tanımlayabiliriz.

Şeyh Ahmed Dede soyundan gelen Teslim Abdal'dan adını alan Teslim Abdal Ocağı'nın günümüzdeki yetkinlik ve etkinlik alanı hakkındaki tespit ve değerlendirmelerimize geçmeden önce, tarihî süreçte bu ocağın teşekkülünün doğrudan ritüel sürekliliğine bir örnek teşkil edebileceğinin altını çizmek de fayda vardır. Bilindiği gibi, Teslim Abdal Ocağı, Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın içerisinde doğan bir ocaktır. Ancak tarihî süreç içerisinde Teslim Abdal Ocağı'na mensup dede ailelerinin İkrar Cemi, Musahiplik Kurbanı Cemi, Görgü (Sorgu) Kurbanı Cemi vb. gibi ritüelleri etkin olarak sürdürerek ve yine taliplerin nikâh ve cenâze gibi ritüellerini de gerçekleştirerek talip topluluğu üzerindeki yetkinliği Teslim Abdal kültü etrafında topladıkları görülmüştür. Ocak ailelerinin şecerenâmelerde de görüldüğü üzere Şeyh Ahmed Dede soylu olan Teslim Abdal etrafında oluşan veli kültü, gerek Teslim Abdal'ın gerekse de kendisinden sonra bu soydan gelen dede ailelerinin yolu ritüeller aracılığıyla devam ettirmeleriyle süreklilik kazanmış, dolayısıyla da Teslim Abdal'ın şahsiyeti etrafında, onun adına bir ocak teşekkül etmiştir. Teslim Abdal öncesinde, Şeyh Ahmed Dede Ocağı ya da Şeyh Ahmed Dede evlatları olarak adlandırılan dede ailelerinin önemli bir kısmı, bu soydan Teslim Abdal'ın inanç önderliği ve karizmatik veli kişiliğinin öne çıkması ve kendisinden sonraki evlatlarının söz konusu ritüelleri sürdürmeleri neticesinde Teslim Abdal evlatları ya da Teslim Abdal Ocağı olarak yeni bir ocağın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu durum, aslında Alevilikte yolun devamlılığının, ritüelin sürekliliğiyle mümkün olduğunu gösteren belirgin bir örnektir.

Teslim Abdal Ocağı'na mensup dedelerin geçtiğimiz yüzyıl içerisinde, gerek Şıh/Şeyh Hasan köyünde taliplerin hizmetlerini gördükleri gerekse de talip köylerine hizmet görmeye gittikleri tespit edilmiştir. Bu çerçevede, yaklaşık olarak 1980'li yıllara kadar ocak taliplerinin yerleşik buldukları yerleşim yerlerinde İkrar Kurbanı Cemi, Musahip Kurbanı Cemi, Görgü Kurbanı Cemi vb. gibi yolun temel ritüelleri etkin bir biçimde gerçekleştirilemeye devam edilmiştir. Teslim Abdal Ocağı'na mensup Hacı Ağanın Hüseyin Dede, Teslim Dede ve kardeşi Mehmet Efendi, Hüseyin Tosun Dede (nam-ı diğer Teko Dede), Kalender Dede ve son kuşaktan Teko Dede'nin oğlu Mustafa Tosun Dede ritüelleri sürdüren ve günümüze intikal etmesine aracı olan dedeler olmuşlardır. Yakın bir zamana kadar ritüellere iştirak eden talip topluluklarının

cem hizmetlerinin Mustafa Tosun Dede tarafından yerine getirildiği tespit edilmiştir. Mustafa Tosun Dede'den aldığımız bilgilere göre Teslim Abdal Ocağı dedelerinin musahipliği en son 1962 yılında gerçekleşmiştir. Bizzat ocak mensubu dedelerin musahiplik ikrarlarının alındığı ve görgülerinin yapıldığı bu Musahip Kurbanı Cemi'nden sonra talip topluluğuna yönelik cemler devam etmiştir. Yine Muhsin Toplacengiz Dede de hem babası Kalender Dede ile hem de Mustafa Tosun Dede ile birlikte cemlerde hizmet görmek üzere hazır bulunmuştur.³⁶ Diğer taraftan burada isimlerine yer verdiğimiz dedelerin etkin olarak cem ritüellerini gerçekleştirdikleri dönemlerde, Teslim Abdal Ocağı'na mensup diğer dede ailelerinin temsilcilerinin de doğrudan cemleri yönetmeseler de ritüellerde ocaklarını temsilen hazır buldukları ve cemi yöneten dedelerle birlikte posta oturdukları bilinmektedir.

Teslim Abdal Ocağı'nın günümüzdeki ritüel sürekliliği incelendiğinde ise son elli yıl içerisinde talip topluluklarının yurt içi ve yurt dışı göçlerinin yanı sıra, yeni kentli yaşam tarzı ile sosyal, ekonomik ve teknolojik değişimlerin de etkisiyle geleneksel yapının sürdürülebilirliğinin oldukça zorlaştığı görülmüştür. Yörede gerçekleştirildiğimiz saha çalışmaları kapsamında, 2014 yılında kayıt altına alınan Musahip Kurbanı Cemi ve Görgü Kurbanı Cemi temsili olarak gerçekleştirilmiştir. Söz konusu cemi, geçmişte çok sayıda geleneksel cem yönetmiş olan Teslim Abdal Ocağı dedelerinden 1936 doğumlu Mustafa Tosun Dede ile pir postunu temsilen İmam Zeynel Abidin Ocağı dedelerinden 1938 doğumlu Hüseyin Orhan Dede yönetmiştir. Yörede son yıllarda Musahip Kurbanı Cemi ve Görgü Kurbanı Cemi gibi yolun sürekliliğini sağlayan geleneksel cem ritüellerinin oldukça az sayıda gerçekleştirildiği görülmüştür. Günümüzde devam eden Perşembe (Cuma Akşamı) Cemi, Hızır Cemi ve Muharrem Cemi gibi takvime bağlı ritüelleri ise aynı zamanda Ali Kapısı Derneği başkanlığını da yapan Muhsin Topalcengiz Dede ve onun yanında bulunan Ahmet Durangüneş Dede ile Süleyman Sönmez Dede gerçekleştirmektedir. Ancak İkrar, Musahiplik, Görgü ve Sorgu gibi hizmetlerin her geçen gün azaldığı ve oldukça sınırlı sayıda talibin bu hizmetlere iştirak ettiği tespit edilmiştir. Bunun yanında Teslim Abdal Ocağı dede ve talip topluluklarının etkin oldukları Ali Kapısı Derneği çatısı altında gerçekleştirilen geleneksel Perşembe (Cuma Akşamı) Cemi, Hızır Cemi ve Muharrem Cemlerine

36 Teslim Abdal Ocağı dedesi Mustafa Tosun Dede ile 2014-2020 yılları arasında birçok kez görüşme yapılmış ve Mayıs 2020'de gerçekleştirilen son görüşmelerde kendisi yöredeki son geleneksel cemler ile Teslim Abdal Ocağı talip köylerinin listesini yazarak tarafımıza iletmıştır. Ayrıca yörede gerçekleştirilen cem ritüelleri hakkındaki görüşme yaptığımız kaynak kişiler için bk. KK8, 9, 10, 11, 13, 17, 18, 23, 24.

gençlerin katıldıkları, cemlerdeki hizmetleri üstlendikleri, zâkirlik yaptıkları ve yöresel semahları öğrenerek icra ettikleri görülmüştür.

Anadolu'nun çeşitli yörelerinde bulunan diğer Alevi ocaklarında olduğu gibi, Teslim Abdal Ocağı'nda da geleneksel ritüel sürekliliği kaybolma tehlikesi ile karşılaşmış ve cem ritüelleri içerisinde görsel ve işitsel yönü öne çıkan zâkirlik ve semah gibi uygulamaların devam ettirildiği görülmüştür. Şehir hayatında geleneksel cem ritüellerinin tüm yönleriyle icra edilme imkânının olmayışı, yeni sosyal ve ekonomik yaşam tarzının getirdiği sorumluluk ve kısıtlamalar, dede ve talip topluluklarının zaman zaman iletişiminin kopması ve belki de en önemlisi ritüellerin yeni ortam ve şartlara göre güncellenerek yenilenememesi Alevi erkânı için olmazsa olmaz olan İkrar, Musahiplik, Görgü ve Sorgu ritüellerini yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getirmiştir. Bunu neticesi olarak da bu ritüellerin içerisinde yeni yaşam tarzına uygun çeşitli uygulamaların devamlılığı söz konusu olurken, ritüelin kendisinin bir bütün olarak sürdürülebilirliği ortadan kalkmaya başlamıştır. Bu durum, Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın Teslim Abdal Ocağı olarak yeniden zuhur ettiği yaklaşık dört yüz yıl önceki güncellenmenin sürdürülebilir kıldığı geleneksel yapının, hemen hemen tüm Alevi ocaklarında olduğu gibi, yeniden bir değişim ve güncelleme sürecine girdiğini gözler önüne sermiştir.

Sonuç

Teslim Abdal'ın doğup yaşadığı ve vefat ettiği yörenin Elazığ'ın Baskil ilçesine bağlı Şeyh/Şih Hasan köyünün olduğu yazılı ve sözlü kaynaklar üzerinde yapılan mukayeseli incelemelerle ortaya konulmuştur. Bu incelemeler neticesinde, Teslim Abdal adına yörede oldukça güçlü bir geleneğin yaşandığı görülmüştür. Teslim Abdal'ın Alevi inancına mensup topluluklar arasında bir şair ya da Aleviliğe özgü ifadesiyle "ulu ozan" olarak konumlandırılmasının ötesinde, adına ocak kurulu saygın bir veli kimliğine sahip olduğu tespit edilmiştir. Teslim Abdal'ın sahip olduğu velilik statüsünün ise Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki Aleviler arasında oldukça önemli bir konumu olan ve yakın bir zamana kadar da Şeyh Ahmed Yesevi Ocağı olarak bilinen Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın devamında ve o soydan gelmek suretiyle kendi etrafında bir ocak kültürü oluşturacak boyutta olması da ayrıca dikkate değerdir.

Teslim Abdal Ocağı merkezli gerek yazılı gerekse de sözlü oluşun tarihî, edebî ve kültürel birikimin ocak mensuplarınca yaklaşık dört yüzyıl boyunca korunarak günümüze kadar aktarılmasında ocak kültürünün etkisi ve katkısı, Alevilik hakkında

yapılacak çalışmalarda ocak merkezli bakış açısının önemini gözler önüne sermiştir. Şeyh Ahmed Dede Ocağı ve onun içerisinde doğan Teslim Abdal Ocağı hakkında hazırladığımız bu makale, her iki ocak etrafında oluşan tarihî ve kültürel birikime yönelik yapılacak yeni çalışmaların kapısını aralayan ve ocak merkezli gerçekleştirilecek çalışmalara da metodolojik olarak bir bakış açısı sunmayı hedefleyen başlangıç niteliğindeki bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Bunun neticesi olarak da Alevilik hakkındaki çalışmaların ocak merkezli bir bakış açısıyla hazırlanmasını; veli kültü etrafında teşekkül eden ocakların, bu ocakların kurucularına dair bilgilerin, kendi içerisindeki inanç merkezli hiyerarşik teşkilatlanmalarının ve ocak sisteminin devamlılığında ritüel sürekliliğinin önemini tespitinde ve incelenmesinde, metodolojik bakımdan öncelikli olarak önem sahibi olduğu görülmüştür.

- AKIN, Bülent (2017a). *Diyarbakır Yöresi Alevi Ocakları: Tarih, İnanç ve Gelenek*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- AKIN, Bülent – Yılmaz, Ozan (2017). “Şeyh Ahmed Dede Ocağı'nın Yeniden Zuhuru: Teslim Abdal Ocağı (Yazılı Kaynaklar).” *Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi*. 2017/16. 71-138.
- AKIN, Bülent (2017b). “Alevilikte ‘Ocak’: Kavramsal Çerçeveye ve Tarihi Arka Plana Yeni Bir Bakış”. *Ege Üniversitesi Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*. 2017/17/2. 239-264.
- AKSÜT, Hamza (2012). *Aleviler Türkiye-İran-İrak-Suriye-Bulgaristan*. Ankara: Yurt Kitap Yayın.
- ASLANOĞLU, İbrahim (1985). *Söz Mülkünün Sultanları*. İstanbul: Erman Yayınevi.
- ASLANOĞLU, İbrahim (2007). *Teslim Abdal*. İstanbul: Can Yayınları.
- AYDIN, Ayhan (2000). “Avukat Muharrem Naci Orhan Dede ile Söyleşi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*. 2000/14. 145-175.
- BEYAZIT, Yasemin - Mustafa BEYAZIT (2016). *Denizli Teslim Baba Tekkesi*. Denizli: Denizli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- BİRDOĞAN, Nejat (1995). *Anadolu ve Balkanlar'da Alevi Yerleşmesi Ocaklar-Dedeler-Soyağaçlar*. İstanbul: Mozaik Yayınları.
- ÇELİK, Mehmet Furkan (2014). “İki Yeni Şiiri Üzerinden Teslim Abdal'ın Düşünce Dünyası”. *Alevilik Araştırmaları Dergisi*. 2014/8. 287-296.
- ERGUN, Saadettin Nüzhet (1955). *Bektaşî Edebiyatı Antolojisi (17. Asırdan Beri Bektaşî-Kızılbaş Alevi Şairleri ve Nefesleri)*. Ankara: Maarif Kitaphanesi.
- ERSAL, Mehmet (2012). “Alevi İnanç-Dede Ocaklarının Teşkilatlanması Üzerine Bir Değerlendirme”. *II. Uluslararası Tarihten Bugüne Alevilik Sempozyumu*, 23-24 Ekim 2010 Ed. Aykan Erdemir vd. Ankara: Cem Vakfı. 178-192.
- ERSAL, Mehmet (2016). *Alevilik: Kavramlar ve Ocak Sistemi Çubuk Havzası Örneği*. Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Yayınları.
- GÖLPINARLI, Abdülbâki (1963). *Alevi Bektaşî Nefesleri*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KOCA, Turgut (1990). *Bektaşî Alevi Şairleri ve Nefesleri (13. Yüzyıldan 20. Yüzyula Kadar)*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1955). *Tekke Şiiri Antolojisi*. Ankara: Buluş Kitabevi.
- NOYAN, Bedri (2002). *Bütün Yönleriyle Bektaşilik*. C. V. Ankara: Ardıç Yayınları.
- ORHAN, Muharrem Naci (1994). “Politikacıların Alevi-Sünni Kışkırtmasının Önüne Geçmek İçin, Ağır Müeyyideler Getirilmelidir”. *Türk Yurdu*. C.14. 1994/88. 63-68.
- ÖZMEN, İsmail (2002). *Teslim Abdal Hayatı ve Şiirleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

- ÖZTELLİ, Cahit (1963). “18. Yüzyıl Tekke Şairi: Teslim Abdal.” *Türk Folklor Araştırmaları*. C. 8. 1963/6. 3027-3028.
- ÖZTELLİ, Cahit (1997). *Bektaşî Gülleri/Bektaşî-Alevî Şiirleri Antolojisi*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- ŞAHİN, Yusuf (1987). *Kulhak*. İstanbul Erenler Matbaası.
- ÜÇER, Cenksu (2019). *Anadolı’da Alevî Ocakları ve Grupları*. İstanbul: Ankara Okulu Yayınları.
- YAMAN, Ali (2004). *Alevilikte Dedelik ve Ocaklar: Dedelik Kurumu Ekseninde Değişim Sürecinde Alevilik*. İstanbul: K.A.S. Derneği Yayınları.
- YAMAN, Ali (2006). *Kızılbaş Alevî Ocakları*. Ankara: Elips Kitap.
- YAMAN, Ali (2011). “Alevilikte Ocak Kavramı: Anlam ve Tarihsel Arka Plan”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*. 2011/60. 43-64.
- YOKSUL, Can (1998). “İki Alevî Şairi: Teslim Abdal ve Kul Yakup.” *Alevilik Araştırmaları Avrupa Alevî Akademisi Yayın Organı*. 1998/1. 120-167.

Kaynak Kişi Dizini

- Ahmet Durangüneş (1961), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, Ortaokul, Teslim Abdal Ocağı Dedesi.
- Ali Ekber Gültekin (1933), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, İlkokul, Teslim Abdal Ocağı Mensubu.
- Ali Ekber Karaduman (1955), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, İlkokul, Şeyh Ahmed Dede Ocağı Mensubu.
- Ali Seydi Durmaz (1935), Malatya, İlkokul, İmam Zeynel Abidin Ocağı Mensubu.
- Doğan Ünverdi (1957), Malatya, Lise, İmam Zeynel Abidin Ocağı Dedesi, Vakıf Başkanı.
- Gökhan Çankır (1975), Denizli, Üniversite, Ege Tahtacı Kültür Dernekleri Eski Başkanı.
- Gülseren Kötöğlu (1971), Malatya, Ortaokul, Kapıcı-Talip.
- Hatice Topalcengiz (1931), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, Okur-Yazar Değil, Teslim Abdal Ocağı Dede Eşi.
- Hikmet Tosun (1976), Malatya Merkez, Üniversite, Teslim Abdal Ocağı Mensubu.
- Hüseyin Orhan (1938), Mineyik Arguvan Malatya, İlkokul, İmam Zeynel Abidin Ocağı Dedesi.
- Hüseyin Temiz (1937), Karaca Köyü Yazihan Malatya, İlkokul, Ağuiçen Ocağı Dedesi.
- İbrahim Kamberağaoğlu (1950), Şihhasan Köyü Baskil Elazığ, İlkokul, Teslim Abdal Ocağı mensubu.
- İsmail Temiz (1932), Karaca Köyü Malatya, Okur-Yazar, İmam Zeynel Abidin Ocağı Dedesi.
- Medine Kılıç (1955), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, İlkokul, Süpürgeci-Talip.
- Mehmet Ali Özer (1955), Malatya, İlkokul, Rehber.
- Mehmet Şilli (1951), Tekirdağ, Üniversite, Seyyid Ali (Kızıldeli) Sultan Ocağı Mensubu Babagan Bektaşî Babası.
- Muhsin Topalcengiz (1960), Malatya, Lise, Teslim Abdal Ocağı Dedesi.
- Mustafa Tosun (1936), Şihhasan Köyü Baskil Elazığ, İlkokul, Teslim Abdal Ocağı Dedesi.
- Müslüm Gültekin (1953), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, İlkokul, Teslim Abdal Ocağı Mensubu.
- Şehriban Gültekin (1951), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, İlkokul, Teslim Abdal Ocağı Mensubu.

Tamam Gültekin (1933), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, Okur-yazar değil, Teslim Abdal Ocağı Mensubu.

Yusuf Sertbaş (1945), Tekke Köyü Tavas Denizli, Babagân Bektaşî Babası.

Zeynep Topalcengiz (1931), Şih Hasan Köyü Baskil Elazığ, Okur-Yazar, Dede Eşi.

Zeynep Tosun (1941), Kale Köyü Malatya, İlkokul, Teslim Abdal Ocağı Dede Eşi.